

■ KAMRAN İMRANOĞLU (ƏLİYEV)

Zərnişan müəllimə zəngin vurulmasını səbirsizliklə gözləyirdi. O, gah müəllimlər otağının iri pəncərəsindən göy üzünə baxır, gah yuxarı başda üzərinə qırmızı parça salınmış stolun arxasında oturmuş dərslər hissə müdirinə nə-

evdə tək qoyub heç yerə çıxmaq olmur. Bizimki də haqq üçün mənsiz kinoya getmir.

Zərnişan müəllimə "bizimki" deyəndə ərinin - kolxozda mühasib işləyən Cəməli nəzərdə tuturdu.

Fizika müəlliməsi həvəslə danışmağa başladı:

- Ay Zərnişan müəllimə, kino qalsın bir tərəfə, axşam orada bir dəsgah olub ki, gəl görəsən.

Zərnişan müəllimənin qəm-qüssəsi bir anda yoxa çıxdı, fizika müəlliməsinə tərəf əyilib soruşdu:

- Sən canın, nə dəsgah?

- Bəs, Nəcəfəlinin gədəsi təzəcə evləndiyi kor Əsmərin nəvəsiylə kinoya gəlmişdilər. Özü də keçib xatalı kimi düz bizdən qabaqda oturmuşdular. Nəcəfəlinin gədəsinin qolu kinonun axırına qədər gəlinin çiyindən düş-

dalısınca, özü də səs salmadan, lap sakit addımlarla məktəbin həyətinə çıxmaq üçün hərəkət etməyə başladılar.

Məktəbin həyəti çox geniş idi. Həyətdə çıxdığı zaman sol tərəfdə müxtəlif meyvə ağacları vardı. Ağacların altı başdan-başa çəmənlilik idi. Söhbət edə-edə gəzmək, çəmənliliyin üstündə oturub şahmat oynamaq adama ləzzət verirdi. Bunu elə-belə demirəm, orada o qədər şahmat oynayan görmüşəm ki, heç vaxt yadımdan çıxmaz. Düzü, mən özüm də o ağacların altında xeyli şahmat oynamışam. Hətta elə olub ki, qaranlıq düşüb, göz-gözü görməyib, amma şahmat oynayanlar evlərinə getmək istəməyiblər. Axırda məktəbin keşikçisi gəlib onları oturduqları yerdən zorla durğuzub evlərinə yola salıb. Bir az əvvəl sizə kişi müəllimlərin

Zahid müəllim geri durmadı, dediyini dedi:

- Yox, onda gerek sabah təzəcə evlənen cavanların hamısı qol-boyun olub kəndin bu başından o başına şütüsünlər. Özü də hamı desin ki, məktəbdə bizə tərbiyə verməyiblər! Hələ o birinə bax, kor Əsmərin nəvəsini deyirəm. Bu qanmadı - qanmadı bəs onun həyasına nə gəlib? Elə kor Əsmərin tərbiyəsi də Nəcəfəlinin tərbiyəsi kimidi. Bir-birilərini yaxşı tapıblar.

Şafət müəllim ağzını açıb nə sə demək istəyirdi ki, zəng vuruldu. Uşaqlar eşitməsin deyə müəllimlər sus-pus olub jurnalları götürmək üçün məktəbin dəhlizinə daxil oldular. Zərnişan müəllimə ilə uşaqlar kişi müəllimlərlə dəhlizin bu biri başında rastlaşdılar. Onlar bir-birlərinə yol verə-verə irəliləyirdilər. Həyətdə çıxan kimi Zərnişan müəllimənin yanındakı uşaqlar ağacların altına doğru yüyürdülər. Onlar yaxşı bildirdilər ki, Zərnişan müəllimə yaz başlayıb havalər isinəndə bədən tərbiyəsi dərslərini o ağacların altında keçir. Onu da deyim ki, Zərnişan müəllimə, əslində, ümumi texniki fənlər fakültəsini bitirmişdi, amma dərslər yükü az olduğuna görə ona üç-dörd saat da bədən tərbiyəsi dərsləri vermişdilər.

Zərnişan müəllimə uşaqların arxasınca gedib məktəbin tininə çatanda Rəhman müəllimlə üz-üzə gəldi. Rəhman müəllim Zərnişan müəllimənin baldızının, yəni ərinin bacısının yoldaşdır. Həm də Zərnişan müəllimə ilə Rəhman müəllim on il bir sinifdə oxumuşdular. Əvvəlcə, Rəhman müəllim salam verdi, Zərnişan müəllimə də bu səmimiyyəti görüb bir az ona tərəf addımladı və Rəhman müəllimin salamının cavabını vermədən çox böyük ərklə birbaşa soruşdu:

- Ay Rəhman, axşam kinoda nə hadisə baş verib, hamı ondan danışır.

Rəhman müəllim də özünə-məxsus şəkildə gülümsəyərək birbaşa cavab verdi:

- Ə, bu kor Əsmərin nəvəsi nə sırtığımış! Yapışmışdı o gədədən, qopmurdu ki, qopmurdu! Sarmaşmışdı gədənin boynuna! Kino nədi, adam nədi, heç kəsi saymırdı. Bilirsən niyə? Onlardan qabaq sırada qardaşın oğlu oturmuşdu, ona yandıq-qındıx verirdi. Çünki kor Əsmərin nəvəsini qardaşın oğluna istədiniz, sonra da almadınız, yadımdan çıxıb?! Zərnişan müəllimə Rəhman müəllimlə üz-üzə gəlməyinə peşman oldu. Amma cavab verməyə də bilmədi:

- Ay Rəhman, yenə köhnə palan içi tökməynən məşğulsan. Elə sən uşaqlıqdan beləsən. İndi mən də durum deyim ki, Nəcəfəlinin gədəsinə sən bacını vermədiklərinə görə Nəcəfəlinin gədəsi də o hoqqaları çıxardırdı?

Rəhman müəllim heç nə demədi, irişə-irişə Zərnişan müəllimədən uzaqlaşdı. Zərnişan müəllimə ağacların altına gələndə uşaqlar tam sakitləşmişdilər və onu gözləyirdilər. Zərnişan müəllimə dilxor-dilxor dərslərə başladı:

Davamı səhifə 17-də

"BƏNÖVŞƏ" OYUNU

hekayə

zər yetirir, gah da qarşısındakı sinif jurnalını könülsüz-könülsüz vərəqləyirdi. Zərnişan müəllimənin sağında, solunda oturan müəllimələr bir-birləri ilə pıçiltıyla söhbət edirdilər. Dərslər hissə müdirindən başqa içəridə olanlar qadın müəllimələr idi, kişi müəllimlər isə məktəbin həyətinə çıxmışdılar, bəziləri siqaret çəkirdilər.

Zərnişan müəllimə sol tərəfində oturmuş fizika müəlliməsinə soruşdu:

- Dünən axşam kinoya getmişdin?

- Hə, getmişdim. Qəşəm gü-nortadan bir az keçmiş evə gələndə salam-kalamsız, bir azda ucadan dedi ki, hazırlaş, axşam kinoya gedəcəyik. Düzü, heç bunu Qəşəmdən gözləməyirdim. Ürəyimdə də dedim ki, ay Allah, gün haradan doğub? Heç mən onun sözünü yerə sala bilərəm?!

Fizika müəlliməsi sonuncu cümləni bir az qımışa-qımışa söylədi.

Zərnişan müəllimə güclə eşidiləcək səslə dilləndi:

- Mən kinoya gedə bilmirəm. Qayınamam ağır xəstədir. Onu

mədi. Hələ bu, bir tərəfə dursun, on dəqiqədən bir öpüş-öpüşü idi, gəl görəsən. Elə bildirdilər ki, heç kəs onları görmür. Utanmaq yox, qızarmaq yox. Bir demirlər, iki demirlər, beş demirlər. İnanmıram ki, dünən Nəcəfəlinin gədəsi ilə kor Əsmərin nəvəsinin kinonun qoyub kimsə hind filminə baxması olsun.

Bu dem zəng vuruldu. Fizika müəlliməsi Zərnişan müəllimədən tez ayağa qalxdı. Amma bayaqdan darıxan Zərnişan müəllimə indi ayağa durmaq istəmirdi, elə bil bir az bundan əvvəl dilxor olan Zərnişan müəllimə deyildi. Bunu hiss edən fizika müəlliməsi ikiqat əyilib Zərnişan müəllimənin qulağına pıçıldadı:

- Dur, dərslərə gedək, serialın ikinci hissəsini o biri tənəffüsdə sənə danışaram.

Zərnişan müəllimə də əlacsız qalıb ayağa qalxdı. Bayaqdan əlində saxladığı sinif jurnalını götürüb müəllimlər otağından bir yerdə çıxdılar. Sonra hərəsi ayrı-ayrı siniflərə yollandı.

Zərnişan müəllimənin sinifə girməsi ilə sinifdən çıxması bir oldu. Uşaqlar dəhliz boyu onun

böyük tənəffüsdə siqaret çəkməsini dedim ha, bax, onlar elə bu ağacların altında siqaret çəkirdilər. Amma bir məsələni də deyim ki, kişi müəllimlər böyük tənəffüsdə siqaret çəkə-çəkə axşamkı hind filmindən söz salmışdılar. Lap düzünə qalsa, hind filmindən yox, orada baş verən daha maraqlı əhvalatdan danışdılar. Elə bu əhvalata fizika müəlliməsi ilə Zərnişan müəllimənin söhbətinin davamı da demək olardı. Əslində söhbəti Zahid müəllim başlamışdı:

- Gerek Nəcəfəlini görüb onun abırını verəm. Belə də uşaq tərbiyə eləyərlər? Həs-hüs qanmayan adamdan heç nə çıxmaz. Yaxşı eləyib kənddə ona "Nəcəfəlinin gədəsi" deyirlər, axırda elə olacaq ki, əsl adı da yaddan çıxacaq. Şafət müəllim Zahid müəllimin sözlərinin qabağına söz qoydu:

- Tatalım, Nəcəfəliyə dedin ki, uşağına tərbiyə ver, sonra küçəyə ötür. Bəs o nə cavab verəcək? Onun cavabını sən bilməsən də, mən yaxşı bilərəm. Deyəcək ki, məktəbdə verdiyiniz tərbiyəni də, qabağınıza çıxır.

(Əvvəlki səhifə 16-da)

- Uşaqlar, bugünkü dərşimiz "Bənövşə" oyunudu. Yəqin ki, aşağı siniflərdə müəllimlər bu oyunu sizə öyrədiblər. Oyunun qaydası belədir ki, əvvəlcə iki dəstəyə ayrılmalısınız, hər dəstədə oğlanlar və qızlar qarışıq olmalıdır. Sonra özünü dəstəbaşısı seçməlisiniz. Hə, indi iki dəstəyə bölünün, baxım.

Uşaqlar elə bil bir həya bənd idilər. Bir göz qırpmında iki dəstəyə ayırdılar. Zərnişan müəllimə göz gəzdərək iştirakçıların sayını bilmək istədi və aydın oldu ki, bir dəstədə yeddi, o biri dəstədə isə səkkiz nəfər var. Uşaqların narazı olmadığını görüb Zərnişan müəllimə də səsini çıxartmadı və

o biri dəstə qarşısındakı uşaqlardan birinin adını çəkdi. Məsələn belə: "Adı göyçək, özü göyçək Afət!" Afət də sürətlə gəlib qarşısındakı dəstənin zəncirini qırmağa çalışır, əgər qıra bilsə, həmin dəstədəki uşaqlardan birini əsir götürüb öz dəstəsinə aparır, qıra bilməsə, özü həmin dəstədə əsir qalır. Axırda sayıb baxacağıq ki, hansı dəstədə uşaq çoxdursa, demək, o dəstə qalib gəlir. Başa düşdünüz?

Hamı bir səsle dedi:

- Bəli!

Uşaqlar oynamağa yaman tələsirdilər, amma Zərnişan müəllimə yenə üzünü onlara tutub dedi:

- Əgər istəsəniz, bu oyunun bir bənd də nəğməsi var, onu da

- Bənövşə!
- Bəndə düşə!
- Bizdən sizə kim düşə?
- Həmişə beş alan Səməd!

Səməd irəli çıxmaq istəyirdi ki, Zərnişan müəllimə onu saxladı. Üzünü qarşısındakı dəstəyə tutub dedi ki, nəğməni yaddan çıxarıbsınız, indi nəğməni də oxuyun. Zərnişan müəllimə bunu ona görə edirdi ki, direktor, dərş hissə müdiri eşidib Zərnişan müəllimənin ürəkdən dərş keçməsinə inansınlar. Elə uşaqlara da bu lazım idi:

- Ay Səməd,
Bizim zənciri qırsan,
Bir nəfər apararsan.
Əgər qıra bilməsən,
Onda əsir olarsan.
Bundan sonra Səməd sürətlə

azca toxtatmışdı ki, Səmədin səsi ucaldı və Səmədin müəllimlərinin yanında belə ucadan danışması heç vaxt eşidilməmişdi:

- Yox, mən ancaq Ülkəri aparacağam!

Ülkər bu sözləri eşidəndən sonra yenə də dəli kimi qışqırmağa başladı:

- Mən getmirəm! Mən əsir olmaq istəmirəm! Mən əsir olmaq istəmirəm!

Zərnişan müəllimənin əsəbləri tarıma çəkildi. Uşaqların üstünə hirsle qışqırdı:

- Kənara çəkilin! Dərşimiz qurtardı!

Bu sözdən bəzi uşaqlar bir az kənara durdular. Səməd də Ülkərin üzünə xeyli tamaşa edib, yavaşca oradan uzaqlaşdı və xəyalında beş-altı gün bundan qabaq Ülkərin ona dediyi sözlər canlandı: "Evdə qalaram, amma sənə erə getmərim!"

Bu vaxt Sahilə ilə Xəyalə Zərnişan müəlliməyə yaxınlaşdılar. Sahilə dedi:

- Müəllimə, icazə verin, özümü müəllimə "Bənövşə" oyunu var, onu oynayaq.

Zərnişan müəllimə saata baxdı, zəngin vurulmasına on-on beş dəqiqə qalırdı. Uşaqları belə tezliklə buraxmaq olmazdı. Zərnişan müəllimə ehtiyatla soruşdu:

- Daha ağlamaq olmayacaq ki?!

Bu dəfə Xəyalə dilləndi:

- Yox, müəllimə, narahat olmayın!

Dəstələr yenidən düzəldi. Müəllimə Ülkəri öz yanında saxladı. İndi hər dəstə yeddi nəfərdən ibarət idi.

- Hə, başlayın görək! - müəllimənin səsi eşidildi. Uşaqlar başladılar:

- Bənövşə!
- Bəndə düşə!
- Bizdən sizə kim düşə?
- Nəcəfəlinin gədəsi!

Bir dəstə bütövlükdə o biri dəstəyə hücumla keçdi. Sonra geri qayıtdılar.

- Bənövşə!
- Bəndə düşə!
- Bizdən sizə kim düşə?
- Kor Əsmərin nəvəsi!

Bu dəfə o biri dəstə hücumla keçdi və geri qayıtmadılar. Uşaqlar bir-birinə qarışıb oynamağa başladılar. Səsləri isə bütün məktəbin həyətinə bürümüşdü:

- Nəcəfəlinin gədəsi, kor Əsmərin nəvəsi!

Zərnişan müəlliməni elə bil ildırım vurmuşdu. Dili söz tutmurdu. Sınıf otaqlarında dərş keçən şagirdlər və müəllimlər açıq pəncərələrin qabağına yığılmışdılar. Handan-hana Zərnişan müəllimə özünə gəlib uşaqların üstünə qışqırdı. Amma onun səsini eşidən yox idi. Uşaqlar öz mahnılarını oxuyurdular:

- Nəcəfəlinin gədəsi, kor Əsmərin nəvəsi!

- Nəcəfəlinin gədəsi, kor Əsmərin nəvəsi!

Qəmərvan

24.08.2016

"BƏNÖVŞƏ" OYUNU

hikayə

qərara gəldi ki, indi dəstəbaşısını seçmək lazımdı. Üzünü özündən sol tərəfdəki uşaqlara tutub soruşdu:

- Siz kimi seçirsiniz?

Ümumi şəkildə deyilən bu suala heç kim cavab vermədi. Bir az fasilə yarandı, sonra Zərnişan müəllimə dəstəyə yaxınlaşıb uşaqların ortasında özünə yer tutmuş və bütün yay boyu müəllimənin quzularını otarmış Ramilin qabağında dayandı və amirane bir tərzde dedi:

- Ramil, bəlkə, başçı sən olasan?

Qərribədir, bir anda Ramilin də beynindən quzu otarmaq məsələsi keçdi və Ramil elə o anda dilləndi:

- Yox, müəllimə, qoy Sahilə olsun!

Sahilə həm də onların sinif nümayəndəsi idi.

Zərnişan müəllimə heç nə demədən başı ilə təsdiqlədi, Sahilənin başa keçməsi üçün əli ilə işarə verdi və arxaya dönüb o biri dəstəyə yaxınlaşdı. Zərnişan müəllimənin sualına ehtiyac qalmadı. Sinfin əlaçı tələbələrindən biri olan Haqverdi ucadan dedi ki, artıq biz başçımızı seçmişik. Odur, bax, Xəyalə öz yerində durub. Zərnişan müəllimə buna da heç nə demədi, amma Xəyalə məsələsi bir az onu çaşdırdı. Ona görə ki, Xəyalə Rəhman müəllimin Nəcəfəligilnən qohum olmaq istəyən bacısının balaca qızı idi.

Zərnişan müəllimə geriye çəkilib nisbətən hündür bir yerdə dayandı, oyunun qaydasını söyləməyə davam etdi:

- Dəstənin uşaqları möhkəm-möhkəm əl-ələ tutub zəncir yadırlar. Bir dəstə deyir: "Bənövşə!" O biri dəstə cavab verir: "Bəndə düşə!" Yenə əvvəlki dəstə deyir: "Bizdən sizə kim düşə?" Bu dəfə

oxuya bilərsiniz.

Bunu eşidən uşaqlar bir səsle ucadan dedilər:

- Bilirik, bilirik!

- Yaxşı, onda biriniz ucadan söyləyin görüm, necə oxuyacaqsınız?

Elə bil əvvəldən dilləşmişdilər, Sahilə ilə Xəyalə səs-səsə verdilər:

Bizim zənciri qırsan,
Bir nəfər apararsan.
Əgər qıra bilməsən,
Onda əsir olarsan.

- Afərin, uşaqlar!

Sonra oyun başladı:

- Bənövşə!
- Bəndə düşə!
- Bizdən sizə kim düşə?

- Adı göyçək, özü göyçək Səkinə!

Səkinə öz dəstəsindən ayrılıb irəliyə doğru qaçmağa başladı. Qaçıb-qaçıb özünü Ramillə Leylanın arasına vurdu. Zənciri qıra bilmədi, Ramillə Leylanın arasında əsir kimi qaldı. Bircə Ramil bildi ki, Səkinə özünün dolu bədənini birbaşa onun qolunun üstünə salmışdı.

Oyun davam edir:

- Bənövşə!
- Bəndə düşə!
- Bizdən sizə kim düşə?
- Boyu uca, bığı burma Nihad!

Nihad Səkinənin gəldiyi dəstəyə hücumla keçdi. Sürətli qaçırdan adama elə gəlirdi ki, bu dəqiqə o biri dəstəni darmadağın eləyəcək. Qaçdı-qaçdı, Şərabanı ilə Xuramanın arasına çəntəyə özünü yavaşca onların qolunun üstünə saldı. Belə demək olardı ki, Nihad könüllü şəkildə əsir düşdü. Bunu öz dəstəsinin uşaqları da bilib hay-küy saldılar. Amma heç bir faydası olmadı.

Növbə yenə Xəyalənin dəstəsinə keçdi. İndi buradan kimse Sahilənin dəstəsinə hücum etməli idi.

irəli şığırdı. O, Səkinə ilə Leylanın arasını gözaltı eləmişdi. Özlüyündə belə düşünmüşdü ki, birincisi, onların hər ikisi qız olduğuna görə aralarından keçmək çətin olmayacaq; ikincisi, Səkinə bunların dəstəsindəndir, onun zənciri qırılıb keçməsinə şərait yaradacaq. Bu ikincisi Səkinənin də lap ürəyindən oldu və o an qolunu boşaldıb fikirləşdi ki, zəncir qırılsa, Səməd Səkinəni öz dəstəsinə geri qaytaracaq. Səmədin də, Səkinənin də zəncirin qırılması barədəki fikirləri tamamilə üst-üstə düşdü. Amma sonrasını Səkinə üçün gözlənilməz oldu. Səməd qalib gələn kimi dəstənin başçısı Sahiləyə tərəf üz tutdu. Hamı elə bildi ki, Sahiləni aparacaq, amma belə olmadı. Səməd Sahilənin yanında olan Ülkərin qolundan yapışdı. Ülkər nə qədər dartındısa, Səməd onun qolunu buraxmadı. Ülkər elə bil əlini kəsirmişlər kimi hiç-qırmağa başladı. Onu əməlli-başlı ağlamaq tutmuşdu. Müəllim qarışıq hamını heyrət bürümüşdü. Ülkər bir qolu Səmədin əlində ola-ola yerə çökdü və çəmənlüyün üzərində oturub ayaqlarını qabağa tərəf uzatdı. Səməd onun qolunu buraxıb yanında dayandı. Uşaqların nizamı pozuldu, dəstələr dağıldı. Zərnişan müəllimə də, uşaqlar da Ülkərin başına yığıldılar. Ülkər isə ağlaya-ağlaya bunları deyirdi:

- Mən əsir olmaq istəmirəm! Mən heç yerə getməyəcəyəm!

Uşaqların bəziləri bu sözlərə gülür, bəziləri isə qaşlarını çatıb nəse fikirləşirdilər. Zərnişan müəllimə Ülkərin başını sıgallaya-sıgallaya onu ovutmaq istəyirdi:

- Qızım, Ülkər, bu, bir oyundur. Adam ondan ötrü ağlayıb özünü üzmez. İndi bax, Səmədə deyərəm, heç səni aparmaz.

Bu sözlər Ülkərin ürəyini bir

17 dekabr 2016

WWW.KASPI.AZ

NƏSR

17